

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

PROGRAM DEVELOPMENT FOR ENHANCING TEACHER LEADERSHIPS ON LEARNING MANAGEMENT IN DIGITAL AGE OF VOCATION COLLEGES IN THE NORTHEAST

จิราภรณ์ ชารีบุตร*, วานิช ประเสริฐพร, ชัยยุทธ ศิริสุทธิ

Jiraporn Chareebut*, Vanich Prasertphorn, Chaiyuth Sirisuthi

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขอนแก่น ประเทศไทย

Faculty of Education, Northeastern University, Khon Kaen, Thailand

*Corresponding Author Email: chareebut1986@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ 2) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น 3) พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู และ 4) ผลการใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำครู โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำครู โดยครูกลุ่มตัวอย่างจำนวน 367 คน โดยใช้ตารางเทียบของ Krejcie and Morgan 3) การพัฒนาโปรแกรมภาวะผู้นำครู โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน และ 4) นำโปรแกรมภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลไปใช้กับครูในวิทยาลัย จำนวน 40 ท่าน ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 50 ตัวบ่งชี้ 2. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครู มีค่า $PNI_{modified} = 0.26$ โดยเรียงลำดับ จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล, ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมดิจิทัล, ด้านทักษะการใช้ดิจิทัล, ด้านการสื่อสารยุคดิจิทัล และด้านความรู้ความเข้าใจดิจิทัล 3. ผลการตรวจสอบโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการนำไปใช้ได้ อยู่ในระดับมากที่สุด 4. ผลการใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู พบว่า หลังการใช้โปรแกรมมีการพัฒนาที่สูงขึ้นก่อนการใช้โปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: โปรแกรมเสริมสร้าง, ภาวะผู้นำครู, การจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล

Abstract

This research aimed to investigate: 1) the components and indicators, 2) current states, desirable states and needs, and 3) the program development for enhancing the teacher leaderships, and 4) the utilizing effects of the program for enhancing teacher leadership on Learning Management in Digital Age of Vocation Colleges in the Northeast, divided into 4 phases: 1) study the main components of child elements and indicator of teacher leadership by 5 experts.

2) study of current conditions Desirable conditions and needs for teacher leadership by 367 sampling teachers, divided from Krejcie and Morgan's package table. 3) development of programs of teacher leadership by using 10 experts and 4) applying the programs of teacher leadership to sample of 40 teacher in college. The research findings exposed that: 1. The components and indicators of teacher leadership in the aspect of learning management in the digital age of Vocational Colleges in the Northeast contained 5 components with 50 indicators. 2. The current states of teacher leadership implied in overall at the moderate level; the desirable states in overall at the most level; additionally, and the needs of teacher included the PNI^{modified} with order ranking, it illustrated different aspects of: learning management in the digital age, digital creative thinking and innovation, digital utilization skills, digital communication and digital literacy respectively. 3. The results from the program assessment for enhancing the teacher leadership indicated the appropriateness, feasibility and usability in the most level. 4. The results of program utilization for enhancing the teacher leadership disclosed after utilizing the program, showing the higher development than before utilizing the program at the statistical significance level of .05

Keywords: Program Enhancing, Teacher Leadership, Learning Management

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญ ในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่างๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญ และทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศภูมิภาค และของโลกควบคู่กับการดำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นอยู่และที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยจึงเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งในปัจจุบันและอนาคตโดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ และส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

จากสภาพการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทย ด้านเศรษฐกิจสังคม และการศึกษาที่กำลังก้าวสู่การเป็นสังคมแห่งยุคดิจิทัล (Digital Era) ซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้า ทำให้มีความสะดวกรวดเร็วในการสื่อสาร การส่งผ่านข้อมูลข่าวสาร และองค์ความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ทุกที่ และตลอดเวลา ทำให้เกิดสถานะการแข่งขันที่สูงขึ้นในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่สำคัญคือส่งผลให้คุณลักษณะของเด็กเปลี่ยนไป (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2561) การเปลี่ยนแปลงที่การจัดการศึกษาได้ผล จึงต้องเริ่มจากครูซึ่งถือเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษา คุณภาพของครูจึงมีความสำคัญ ที่จะส่งผลต่อผู้เรียน ให้มีคุณภาพ ครูต้องเป็นผู้นำทางการศึกษา ให้ความสำคัญกับเรื่องการเปลี่ยนแปลงที่มีประโยชน์กับผู้เรียน และที่มีต่อส่วนรวม ครูในยุคการศึกษา 4.0 ต้องมีความรู้ในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี เป็นครูมืออาชีพ พัฒนาสู่การเป็นครูในยุคดิจิทัล โดยออกแบบกิจกรรมที่บูรณาการกับการทำงาน เพื่อให้

ครูได้ปรับปรุงการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียน โดยครูต้องมีพันธสัญญาต่อการเรียนรู้ กระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง การจัดสรรเวลาจากผู้บริหารเพื่อที่ครูจะสามารถนำสิ่งที่ตนได้เรียนรู้มาสู่การ ปฏิบัติสอนในงานประจำ และได้รับข้อมูลย้อนกลับอย่างสม่ำเสมอจากเพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร ดังนั้น ครูผู้สอน ในยุคดิจิทัลมีบทบาทไม่ใช่เพียงผู้บรรยายเท่านั้น ครูผู้สอนจะกลายเป็นที่ปรึกษา และให้แนวทางผู้เรียนในการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาแหล่งทรัพยากรความรู้ที่ต้องการ (จิณฉัตร ปะโคทั้ง, 2561)

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ในหมวด 1 บททั่วไป มาตรา 6 ระบุว่า การจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และ ระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวินิจฉัยให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของ ตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพ โดยอิสระได้ และในมาตรา 10 (7) ได้จัดให้มีระบบการพัฒนาครูและคณาจารย์ของการอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551) สถานศึกษา อาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีทั้งหมด 119 แห่ง มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการ การศึกษาในด้านวิชาชีพให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ครูจะต้องมีภาวะผู้นำ ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ต้องมีสมรรถนะตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการ บริหาร และจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษา และ การมีส่วนร่วมจากทุกภาคเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาของสถานศึกษาสู่มาตรฐานระดับสากล

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัย จึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เหมาะสมสอดคล้อง กับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้ครูมีรูปแบบแนวคิดใหม่ ๆ ที่จะ สร้างสรรค์ ประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาคน พัฒนางาน ด้านการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา อาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา อาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา อาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีภาวะผู้นำครูในการจัดการ เรียนรู้ยุคดิจิทัล ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ได้องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจดิจิทัล 2) ด้านการ สื่อสารยุคดิจิทัล 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล 4) ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมดิจิทัล และ 5) ด้านทักษะการใช้ดิจิทัล การวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบโดยศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจดิจิทัล 2) ด้านการสื่อสารยุคดิจิทัล 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล 4) ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมดิจิทัล และ 5) ด้านทักษะการใช้ดิจิทัล ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.70$, S.D.=0.58) ผลการประเมินความเป็นไปขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.78$, S.D.=0.59) และผลการประเมินการนำไปใช้ได้ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.85$, S.D.=0.72)

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัยศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ได้จากระยะที่ 1 มาประกอบในการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนจำนวน 367 คน ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากนั้นวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) และผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งผู้วิจัยมีเกณฑ์พิจารณาในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ดังนี้ 1) จบการศึกษาทางด้านการบริหารการศึกษาระดับปริญญาเอก 2) จบการศึกษาทางด้านการวัดประเมินผลหรือประสบการณ์วิจัยทางการศึกษาระดับปริญญาเอก 3) มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญขึ้นไป และ 4) มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษาในตำแหน่งผู้บริหาร โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่เหมาะสม และได้ทราบถึงความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ

ระยะที่ 3 สร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัยได้นำผลที่ได้จากระยะที่ 2 มาสร้างโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและนำผลที่ได้ มาพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยการจัดสนทนากลุ่ม(Focus Group Discussion) ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 ท่าน มีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ 1) จบการศึกษาทางด้านการศึกษาในระดับปริญญาเอก 2) มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญหรือเชี่ยวชาญพิเศษ 3) มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาอาชีวศึกษา หรือผู้บริหารระดับสูง หรือผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้บริหารสถานประกอบการ ที่มีประสบการณ์ทางด้านการบริหาร อย่างน้อย 10 ปี หรือ 4) เป็นครูผู้สอนหรืออดีตครูผู้สอนและมีประสบการณ์ในด้านการสอนในยุคดิจิทัล อย่างน้อย 5 ปี จากหน่วยงานของรัฐ ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ดร.อรธพล สังขาสี ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำการประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ การนำไปใช้ได้ของโปรแกรมทำให้ได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 4 การศึกษาผลการใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัยจัดเตรียมคู่มือการใช้โปรแกรมในสถานศึกษาที่เลือก กับกลุ่มครูผู้สอนและทำการประเมินผลการใช้โปรแกรม ผลการประเมินทั้งก่อนและหลังการใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และนำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปใช้ที่ วิทยาลัยการอาชีพหนองกุงศรี อำเภอนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ในปีการศึกษา 2565 กลุ่มผู้เข้าร่วมเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ได้แก่ ครูผู้สอนในวิทยาลัยการอาชีพหนองกุงศรี จำนวน 40 คน ซึ่งเป็นแบบประเมิน ภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ โดยผู้ประเมินได้แก่ ครูผู้สอน ผลการประเมิน พบว่า ครูผู้สอนก่อนการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลในภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.04$ S.D.=0.83) โดย ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มีค่ามากที่สุด ($\bar{X}=4.05$ S.D.=0.84) และน้อยที่สุดคือ ด้านทักษะการใช้ดิจิทัล ($\bar{X}=3.79$ S.D.=0.81) และหลังการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลในภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.56$ S.D.=0.57) โดยด้านการสื่อสารยุคดิจิทัล มีค่ามากที่สุด ($\bar{X}=4.59$ S.D.=0.57) และน้อยที่สุดคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ($\bar{X}=4.48$ S.D.=0.65)

ผลการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถสรุปผลของการวิจัย ได้ดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.1 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 50 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจดิจิทัล มี 10 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านการสื่อสารยุคดิจิทัล มี 10 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มี 10 ตัวบ่งชี้ 4) ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมดิจิทัล มี 10 ตัวบ่งชี้ และ 5) ด้านทักษะการใช้ดิจิทัล มี 10 ตัวบ่งชี้

1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังตารางที่ 1

องค์ประกอบภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ในยุคดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความ ต้องการ จำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1.ด้านความรู้ความเข้าใจดิจิทัล	3.55	0.52	ปานกลาง	4.40	0.53	มากที่สุด	0.23
2.ด้านการสื่อสารยุคดิจิทัล	3.38	0.47	ปานกลาง	4.17	0.54	มาก	0.24
3.ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	3.32	0.45	ปานกลาง	4.25	0.52	มากที่สุด	0.28
4.ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมดิจิทัล	3.27	0.44	ปานกลาง	4.16	0.52	มากที่สุด	0.27
5.ด้านทักษะการใช้ดิจิทัล	3.23	0.54	ปานกลาง	4.10	0.47	มากที่สุด	0.26
รวม	3.36	0.48	ปานกลาง	4.22	0.52	มากที่สุด	0.26

3. การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา อาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยนำข้อมูลโปรแกรมมาพัฒนาเป็นคู่มือการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. หลักการ ใช้หลักการ 70:20:10 โดยมีหลักการพัฒนาด้วยการผสมผสานวิธีการพัฒนาซึ่งอาจประกอบไปด้วยสัดส่วนการพัฒนา ดังนี้ 70% คือ การเรียนรู้เกิดจากการพัฒนาในการทำงานหรือการบูรณาการกับปฏิบัติงานจริง 20% คือ การเรียนรู้เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น 10% คือ การเรียนรู้เกิดจากการอบรมและศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง 2. วัตถุประสงค์ เพื่อให้ครูมีภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลให้สูงขึ้นและเพื่อให้ผู้ที่จะนำไปใช้มีแนวทางที่ชัดเจน 3. รูปแบบและวิธีการพัฒนาใช้ระยะเวลาในการพัฒนาพัฒนาโปรแกรม รวมจำนวน 80 ชั่วโมง 4. เนื้อหาและสาระสำคัญของโปรแกรม โดยมีเนื้อหากิจกรรมพัฒนาของโปรแกรม ประกอบด้วย 5 โมดูล ดังนี้ Module 1 ด้านความรู้ความเข้าใจดิจิทัล, Module 2 ด้านการสื่อสารยุคดิจิทัล, Module 3 ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล, Module 4 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมดิจิทัล และ Module 5 ด้านทักษะการใช้ดิจิทัล แต่ละ Module ใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน ตามหลักการเรียนรู้ 70:20:10

4. การประเมินโปรแกรม ผลการตรวจสอบโปรแกรม มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการนำไปใช้ได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 2

องค์ประกอบภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุค ดิจิทัล	ความเหมาะสม			ความเป็นได้			การนำไปใช้ได้		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. ด้านความรู้ความเข้าใจดิจิทัล	4.60	0.50	มากที่สุด	4.75	0.51	มากที่สุด	4.80	0.71	มากที่สุด
2. ด้านการสื่อสารดิจิทัล	4.80	0.70	มากที่สุด	4.86	0.71	มากที่สุด	4.92	0.80	มากที่สุด
3. ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	4.82	0.71	มากที่สุด	4.85	0.71	มากที่สุด	4.93	0.81	มากที่สุด
4. ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมดิจิทัล	4.63	0.51	มากที่สุด	4.72	0.50	มากที่สุด	4.85	0.75	มากที่สุด
5. ด้านทักษะการใช้ดิจิทัล	4.65	0.51	มากที่สุด	4.73	0.52	มากที่สุด	4.76	0.53	มากที่สุด
โดยรวม	4.70	0.58	มากที่สุด	4.78	0.59	มากที่สุด	4.85	0.72	มากที่สุด

5. การศึกษาผลการใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา อาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า หลังการใช้โปรแกรมมีการพัฒนาที่สูงขึ้นก่อนการใช้โปรแกรม ดังตารางที่ 3

ที่	Module	การประเมินก่อนการพัฒนา			การประเมินหลังการพัฒนา		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ด้านความรู้ความเข้าใจดิจิทัล	3.70	0.83	มาก	4.57	0.55	มากที่สุด
2.	ด้านการสื่อสารยุคดิจิทัล	3.87	0.82	มาก	4.59	0.57	มากที่สุด
3.	ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	4.05	0.84	มาก	4.56	0.48	มากที่สุด

ที่	Module	การประเมินก่อนการพัฒนา			การประเมินหลังการพัฒนา		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
4.	ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	3.82	0.83	มาก	4.48	0.65	มากที่สุด
5.	ด้านทักษะการใช้ดิจิทัล	3.79	0.81	มาก	4.58	0.58	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.04	0.83	มาก	4.56	0.57	มากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีประเด็นที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ได้ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ด้านความรู้ความเข้าใจดิจิทัล 2. ด้านการสื่อสารยุคดิจิทัล 3. ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล 4. ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมดิจิทัล และ 5. ด้านทักษะการใช้ ผลการประเมินพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกองค์ประกอบและทุกตัวบ่งชี้ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ (Watson, D., 2000) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของผู้นำในภาคเอกชนของประเทศแคนาดา โดยใช้แบบสอบถามและการโทรศัพท์สัมภาษณ์ ผลการศึกษา พบว่า ผู้นำในภาคเอกชนรับรู้ถึงความสำคัญอย่างมากเกี่ยวกับกระแสโลกาภิวัตน์ การมีวิสัยทัศน์ การทำงานเป็นทีม ความสามารถในการเรียนรู้ ทักษะการสอน การเจรจาต่อรอง ทักษะระหว่างบุคคล จริยธรรมทักษะของการเป็นผู้ประกอบการ การแก้ปัญหา ความคิดริเริ่ม ความอดทน การใช้เทคโนโลยีและการตื่นตัวจากกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นความสามารถที่สำคัญของผู้นำ การปรับวิธีการ ลดขนาดกำลังคนในการทำงาน และยอมรับความหลากหลายของสังคมก็มีความสำคัญเช่นกัน นอกจากนี้ผู้นำยังเห็นความสำคัญในการที่จะผลักดันให้วิสัยทัศน์มีการนำไปปฏิบัติขยายแนวคิดสู่บริบทโลกอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาถึงความสำคัญของโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำว่าควรเน้นการพัฒนาศักยภาพผู้นำที่มุ่งสู่นาคตอย่างมีวิสัยทัศน์ และความสามารถในด้านอื่นๆ เช่น การติดต่อสื่อสาร การทำงานแบบเป็นทีม เพื่อการก้าวเข้าสู่ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21

2. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรู้ความเข้าใจดิจิทัล อาจเป็นเพราะครูยังมีความรู้ ความเข้าใจไม่มากเท่าที่ควร ในการใช้ดิจิทัลในการทำงาน มีความรู้พื้นฐานในการใช้ดิจิทัล มีการคิด วิเคราะห์ ตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความปลอดภัยของสื่อดิจิทัล ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายดิจิทัลและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง มีความคิดสร้างสรรค์ สร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ และการสร้างสรรค์สื่อผ่านดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับ (Nihuka, A. et al., 2014) ได้กล่าวว่า ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ต้องเข้าถึง สืบค้น คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินสารสนเทศและสร้างความรู้ใหม่ด้วยเครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับงานได้ด้วยตนเองอย่างมีวิจารณญาณและถูกต้องตามกฎหมายและมารยาทบนอินเทอร์เน็ต รวมทั้งสามารถรับมือกับความเสี่ยงอาจเกิดขึ้นได้บนอินเทอร์เน็ต สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรู้ความเข้าใจดิจิทัล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้พื้นฐานในการใช้ดิจิทัล ในการใช้ดิจิทัลในการทำงานได้อย่างคล่องแคล่ว ต้องการมีความคิดสร้างสรรค์ สร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ และการสร้างสรรค์สื่อผ่านดิจิทัล มีการคิดวิเคราะห์ ตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความปลอดภัยของสื่อดิจิทัล การใช้ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ สอดคล้องกับ (บุญยืน จันทรวงศ์, 2556) ได้กล่าวถึงความสามารถในการเข้าใจและใช้สารสนเทศซึ่งอยู่ในรูปแบบสื่อดิจิทัลที่น่าเสนอผ่าน

คอมพิวเตอร์ การรู้สารสนเทศดิจิทัลนั้นครอบคลุมหลายด้าน เช่น การรู้คุณภาพของสารสนเทศที่มาจากแหล่งต่างๆ เครือข่ายคอมพิวเตอร์การรู้สารสนเทศจากแหล่งข้อมูลบนเว็บไซต์ที่สืบค้นมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ การรู้วิธีสืบค้นและจัดเก็บสารสนเทศ หรือการรู้และสามารถใช้งานสารสนเทศได้ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ประเภทที่คุ้มครองทรัพยากรบนเว็บไซต์นั้นไว้ เป็นต้น ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล อาจเป็นเพราะว่าครูมีความต้องการจำเป็นในการวิเคราะห์วิธีการเพื่อการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในยุคดิจิทัล ต้องการการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องการใช้สื่อดิจิทัลที่มีความทันสมัยในการจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้อง กับ (วีรียา ภูถาวร, 2564) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะครูผู้นำในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่า ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ คุณลักษณะด้านความรู้ ความเข้าใจดิจิทัล คุณลักษณะด้านการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล และคุณลักษณะด้านการสื่อสารยุคดิจิทัล

3. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปว่า

องค์ประกอบโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบของโปรแกรม ซึ่งมีดังต่อไปนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 4) เนื้อหาและสาระสำคัญของโปรแกรมและ 5) การประเมินโปรแกรม ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการนำไปใช้ได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ (สุวัฒน์ จุลสุวรรณ, 2554) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของโปรแกรมที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของโปรแกรม เนื้อหาสาระกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลจากการศึกษา องค์ประกอบของโปรแกรมสรุปได้ว่า องค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบไปด้วย 1) หลักการและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา 5) การวัดและประเมินผล และสอดคล้องกับ (อาทิตยา โปณะทองและคณะ, 2562) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสำหรับนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอบรม 3) เนื้อหาของหลักสูตรอบรม 4) กิจกรรมการอบรม 5) สื่อ-อุปกรณ์ และ 6) การประเมินผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วีรียา ภูถาวร, 2564) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะครูผู้นำ ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะครูผู้นำในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมพัฒนา และ 5) การวัดผลและประเมินผล

4. การศึกษาผลการใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยสรุปว่า ระดับการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ก่อนและหลังการพัฒนา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา 0.79 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โปรแกรมพัฒนาที่จัดทำขึ้นครอบคลุมในเรื่องการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล จึงทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการใช้ดิจิทัลมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พุทธชาติ ภูจอมจิต, 2562) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา ผล

การทดสอบความรู้การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคะแนนก่อนพัฒนาได้คะแนนเฉลี่ย 19.77 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 65.90 และมีคะแนนหลังการพัฒนาได้คะแนนเฉลี่ย 25.93 จากคะแนนเต็ม 30 คิดเป็นร้อยละ 86.44 แสดงว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีคะแนนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อน การพัฒนา และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ทุกคน โดยผลการประเมินโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ก่อนพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง หลังพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา หลังพัฒนา และระยะติดตามผล พบว่าการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ระยะติดตามผลสูงกว่าการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษาหลังพัฒนา และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาตามโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 50 ตัวบ่งชี้ สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเท่ากับ 0.26 จากนั้นผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการนำข้อมูลโปรแกรมมาพัฒนาเป็นคู่มือ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 4) เนื้อหาและสาระสำคัญของ 5) การประเมินโปรแกรม การศึกษาผลการใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า หลังการใช้โปรแกรมมีการพัฒนาที่สูงขึ้นก่อนการใช้โปรแกรม 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 1.1) อาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรเน้นนโยบายการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลที่ชัดเจน โดยมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานให้ครูทุกคนจะต้องได้รับการพัฒนา และการประเมินผลการปฏิบัติงาน ควรมีการจัดระบบการกำกับติดตามและประเมินผลเป็นระยะ 1.2) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสร้างความตระหนักและจัดเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลเป็นหลักสูตรระยะสั้นเพื่อเสริมทักษะด้านดิจิทัลให้กับครูอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ในฐานะผู้นำทางการศึกษา (Instructional Leadership) 2) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 2.1) ควรศึกษารูปแบบหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล สำหรับ ครู เพื่อให้สถานศึกษาได้มีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป 2.2) ควรมีการศึกษา วิจัยและพัฒนาแบบการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำครูตามหลักการพัฒนา 70: 20: 10 และใช้หลักการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- จิณณวัตร ปะโคทัง. (2561). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- บุญยืน จันทร์สว่าง. (2556). ทักษะการรู้สารสนเทศ. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พุทธชาติ ภูจอมจิต. (2562). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วีรียา ภูถาวร. (2564). พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะครูผู้นำในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2551). พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2554). การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสายสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร และพัฒนการศึกษา . มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อาทิตยา โปณะทองและคณะ. (2562). การพัฒนาหลักสูตรอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสำหรับนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 7(2), 332-347.
- Nihuka, A. et al. (2014). Open Educational Resources (OER) Initiative at the Open University of Tanzania: Challenges and Lessons Learned in The Open and Flexible Higher Education Conference 2014-Proceedings "New Technologies and the future of Teaching and Learning" (Online). Retrieved October 4, 2022, from <http://conference.eadtu.eu/images/Proceedings/>.
- Watson, D. (2000). Emotions and Social Behavior Mood and Temperament. New York: Guilford Press.